

Kandidatuppsats

Bachelor's thesis

Företagsekonomi

Business Administration

Revisorers benägenhet att lämna orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar: kopplingar till demografiska faktorer

Alvin Agné, Maiju Ruokanen

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

Mid Sweden University
Department of Social Science

Examinator: Anders Nilsson

Supervisor: Peter Öhman

Bachelor's programme: Business Administration, 180 hp

Date: 2011-01-14

SAMMANFATTNING

Andelen orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar (GC-varningar) ligger enligt tidigare studier mellan 60 och 68 procent respektive 12 och 20 procent bland svenska aktiebolag som gått i konkurs. Fenomenet förklaras vanligen som nära kopplat till negativa konsekvenser, som bolaget, revisorn och bolagets intressenter kan komma att utsättas för vid en oren revisionsberättelse eller GC-varning. Flera förklaringar bortser från demografiska faktorer, som också kan spela en roll i sammanhanget. Syftet med denna studie är att kartlägga andelen orena revisionsberättelser och GC-varningar samt att pröva om det finns samband mellan utvalda demografiska faktorer (revisorers kön, revisorers kompetens, revisorers arbetsbelastning samt revisorers arbetsplats) och andelen orena revisionsberättelser och GC-varningar, samt klargöra hur starka dessa eventuella samband är. Vi utförde studien kvantitativt utifrån material från ett forskningsprojekt i företagsekonomi på Mittuniversitetet i Sundsvall. Våra data omfattar 3101 aktiebolag, som gått i konkurs år 2010 mellan perioden 01-01 till 08-31. Vi har genom statistiska undersökningar med Chi 2 test kommit fram till att träffsäkerheten för orena revisionsberättelser är 66 procent och GC-varningar ligger på 16 procent. Med hjälp av Chi 2 test och P-värde har vi kommit fram till våra resultat angående sambanden. Vi finner inget som tyder på att kvinnor utfärdar fler orena revisionsberättelser eller GC-varningar än män. Vi finner inte heller något stöd för att auktoriserade revisorer utfärdar fler orena revisionsberättelser än godkända revisorer, men ett visst stöd gällande GC-varningar. Vi ser ett starkt samband mellan räkenskapsåret 12-31 och orena revisionsberättelser men inget samband gällande GC-varningar. Det finns inte heller något samband mellan de sju största revisionsbyråerna i Sverige och orena revisionsberättelser respektive GC-varningar enligt vår studie. Våra slutsatser i studien är att träffsäkerheten på GC-varningar är låg och vi ifrågasätter om det ska vara revisorers uppgift att utfärda sådana varningar. Om detta fortsatt ligger hos revisorn att bedöma, skulle träffsäkerheten kunna öka om andelen auktoriserade revisorer ökade. En eventuell borttagning av viss lagstiftning kan behövas för att eventuellt öka spridningen på arbetsbörda för revisorer och förbättra revisionens kvalitet.

NYCKELORD

Big 7, Going Concern, oren revisionsberättelse, revision, revisorers arbetsbelastning, revisorers arbetsplats, revisorers kompetens, revisorers kön.

SUMMARY

Earlier research of adverse audit reports and “Going Concern” audit opinions (“GC-opinions”) for Swedish limited companies that have gone bankrupt, shows a 60-68 and 12-20 percent accuracy. The phenomenon is usually explained as closely linked to negative consequences that the company, the auditor and the stakeholders of the company can be subjected to in case of an adverse audit report or a GC-opinion. One usually does not take into account the demographic factors among auditors that may contribute to the low percentage. The aim of our study is to chart the portion of unqualified audit reports and to examine if there is a connection between chosen demographic factors (auditors’ gender, auditors’ competence, auditors’ workload and auditors’ workplace) and the amount of adverse audit report and GC-Opinions made and also chart how strong these connections are. We enable this study quantitatively by implementing material from a Business Science project conducted at Mid Sweden University, Sundsvall. The material contains 3101 limited companies that went bankruptcy between January 1, 2010 and August 31, 2010. We made statistical studies with the Cross Tabulation Chi Square test and we found that the adverse audit report and the GC-Opinion accuracy is 66 and 16 percent. We concluded the results of the connections by using both the Cross Tabulation Chi Square test and the P-value. There are no indications that women issue more unqualified audit reports and GC-Opinions than men. Neither is there any connection between authorized auditors and unqualified audit reports, but some connection is found regarding GC-opinions. There is a strong connection between the financial year 12-31 and unqualified audit reports, but no connection regarding GC-opinions. There is no connection between the seven largest audit firms in Sweden and unqualified audit reports or GC-opinions according to our study either. The conclusion of our study is that the accuracy of GC-opinions is very low and we question if it should be the auditors’ responsibility to make such an opinion at all. If this continues to lie with the auditor to determine, the accuracy could improve some if more auditors were to get authorization. A change in the legislation could even out the workload on auditors and improve the quality of the audit.

Key words

Auditors’ competence, auditors’ gender, auditors’ workload, auditors’ workplace, Big 7, Going Concern, unqualified audit opinion, adverse audit.

FÖRORD

Denna kandidatuppsats inom ämnet företagsekonomi inriktning redovisning och revision har genomförts under höstterminen 2010 på Mittuniversitetet, Sundsvall.

Vi vill framföra ett stort tack till våra handledare Peter Öhman och Anders Nilsson som genom sitt engagemang och givande synpunkter bidragit till denna uppsats. Vidare vill vi tacka den företagsekonomiska ämnesenheten vid samhällsvetenskapliga institutionen som bidrog med insamlandet av data över konkurser i Sverige. Vi vill även tacka övriga grupper som bidragit med bearbetningen av data och gjort det möjligt för oss att använda ett större urval i studien.

Utan er hade denna uppsats inte varit möjlig att genomföra.

Tack!

Sundsvall den 14 januari 2011

Alvin Agné

Maiju Ruokanen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	9
1.1 PROBLEMDISKUSSION	9
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	10
1.3 SYFTE	10
2. TEORETISK REFERENS RAM	11
2.1 REVISORNS ROLL	11
2.1.1 Orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar	11
2.1.2 Uppgifter och ansvar enligt RS 570	12
2.1.3 Informationsflöde och kvalitetssäkring	12
2.1.4 Oberoenderisk	13
2.2 ÖVERGRIPANDE TEORIER	13
2.2.1 Intressentteorin	13
2.2.2 Agentteorin	14
2.3 FÖRESTÄLLNINGAR OM TRÄFFSÄKERHET OCH DEMOGRAFISKA FAKTORER	15
2.3.1 Träffsäkerhet	15
2.3.2 Revisorers kön	15
2.3.3 Revisorers kompetens	16
2.3.4 Revisorers arbetsbelastning	17
2.3.5 Revisorers arbetsplats	17
3. METOD	19
3.1 VAL AV ÄMNE	19
3.2 METODVAL	19
3.3 DATAINSAMLING OCH KODNING	19
3.3.1 Datainsamling	19
3.3.2 Operationalisering	20
3.3.3 Kodning	20
3.4 LITTERATURSÖKNING	21
3.5 URVAL	21
3.6 DATAANALYS	23
3.6.1 Chi 2 test	23
3.6.2 P-värde	23

3.7 KÄLLKRITIK	23
3.7.1 Möjligheter till felaktig statistik	23
3.7.2 Reliabilitet och validitet	24
4. EMPIRI	25
4.1 TRÄFFSÄKERHET	25
4.2 HUVUDFÖRESTÄLLNINGAR	25
4.2.1 Revisorers kön och orena revisionsberättelser	25
4.2.2 Revisorers kön och Going Concern-varningar	26
4.2.3 Revisorers kompetens och orena revisionsberättelser	26
4.2.4 Revisorers kompetens och Going Concern-varningar	27
4.2.5 Revisorers arbetsbelastning och orena revisionsberättelser	27
4.2.6 Revisorers arbetsbelastning och Going Concern-varningar	28
4.2.7 Revisorers arbetsplats och orena revisionsberättelser	28
4.2.8 Revisorers arbetsplats och Going Concern-varningar	29
5. ANALYS OCH DISKUSSION	30
5.1 ANALYS AV TRÄFFSÄKERHET	30
5.2 ANALYS AV POTENTIELLA SAMBAND	31
5.2.1 Revisorers kön	31
5.2.2 Revisorers kompetens	32
5.2.3 Revisorers arbetsbelastning	32
5.2.4 Revisorers arbetsplats	33
6. SLUTSATS	34
6.1 TRÄFFSÄKERHET	34
6.2 POTENTIELLA SAMBAND	34
6.2.1 Revisorers kön	34
6.2.2 Revisorers kompetens	34
6.2.3 Revisorers arbetsbelastning	35
6.2.4 Revisorers arbetsplats	35
6.3 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	35
7. REFERENSER	37

FIGURFÖRTECKNING

<i>Figur 1: Modell över informationsflöde och kvalitetssäkring</i>	13
<i>Figur 2: Urvalsträd</i>	22
<i>Figur 3: Gränser för P-värden</i>	23

TABELLFÖRTECKNING

<i>Tabell 1: Träffsäkerheten</i>	25
<i>Tabell 2: Andel orena revisionsberättelser fördelat över kön</i>	25
<i>Tabell 3: Andel GC-varningar fördelat över kön</i>	26
<i>Tabell 4: Andel orena revisionsberättelser fördelat över revisorstitel</i>	26
<i>Tabell 5: Andel GC-varningar fördelat över revisorstitel</i>	27
<i>Tabell 6: Andel orena revisionsberättelser fördelat över räkenskapsår</i>	27
<i>Tabell 7: Andel GC-varningar fördelat över räkenskapsår</i>	28
<i>Tabell 8: Andel orena revisionsberättelser fördelat över revisionsbyrå</i>	28
<i>Tabell 9: Andel GC-varningar fördelat över revisionsbyrå</i>	29

---

1. INLEDNING

Avsnittet behandlar studiens problemdiskussion, problemformulering samt syfte.

1.1 PROBLEMDISKUSSION

Enligt svensk lag ska alla aktiebolag lämna en årsredovisning efter varje verksamhetsår (BFL 6 kap 1 § 1 st. p 1; ÅRL 8 kap 3 § 1, 6 st.) och fram till nyligen skulle även alla aktiebolag ha en registrerad revisor att granska bolagets räkenskaper (ABL 9 kap 1 §). Revisorn ska granska räkenskaper för ett bolag och dess bokföring samt den verkställande direktörens förvaltning (ABL 9 kap 3 § 1 st.). Revisionsberättelsen är den enda externa kommunikation som revisorn använder sig av (Geiger och Raghunandan, 2002). Enligt internationella studier ska revisorn lämna en oren revisionsberättelse med förklaring om felaktigheter finns (LaSalle et al., 1996), samt överväga att ge en Going Concern-varning (GC-varning) om det finns tvivel om bolagets fortlevnad (Mutchler, 1984). Samma ansvar gällande orena revisorer och utfärdning av GC-varningar gäller även för revisorer i Sverige (Samlingsvolymen, 2010:378).

När man ser på revisionsberättelserna hos bolag, som gått i konkurs, skiljer sig andelen GC-varningar och andelen orena revisionsberättelser åt eftersom en GC-varning endast är en form av oren revisionsberättelse (Samlingsvolymen, 2010:378). Om ett bolag senare skulle gå i konkurs utan att ha fått en GC-varning ses detta inte alltid som ett felaktigt uttalande från revisorn (Geiger och Raghunandan, 2002), eftersom revisorns uppgift i första hand inte är att söka efter tecken på fortlevnadsproblem (Campbell och Mutchler, 1988; Menon och Williams, 2010), utan att på ett oberoende vis bedöma bolagets räkenskaper (Chow och Rice, 1982; Guy och Sullivan 1988). Däremot kan det uppstå skillnader i förväntningar mellan revisorers och intressenters syn på revisorns roll (McEnroe och Martens, 2001). I vissa fall handlar det om att intressenterna förväntar sig att revisorn ska lämna *tidig*a varningar om osäkerhet föreligger gällande ett bolags fortlevnad (Guy och Sullivan, 1988). Tidigare försökte Accounting Standards Board (ASB) sluta skillnaderna i förväntningar i form av ett förslag. Förslaget gick ut på att revisorer vid varje revision skulle bedöma och skriva en oren revisionsberättelse innehållande en GC-varning om *minsta* tvivel för fortsatt fortlevnad fanns för ett bolag (Campbell och Mutchler, 1988; Menon och Williams, 2010). Förslaget föll troligen på grund av att revisorer är försiktiga med att ge GC-varningar, då sådana enligt Citron och Taffler (1992) samt Venuti (2004) kan bidra till en självuppfyllande profetia vilket gör att de förlorar sin klient, eller att revisorn riskerar förlora klienter om bolaget inte går i konkurs genom att de byter revisionsbyrå. En annan förklaring är revisorerens beroende av stora klienter, som enligt Laitinen och Laitinen (1998) kan vara att revisorererna inte vill utfärda en GC-varning eller ens en oren revisionsberättelse för att inte äventyra ett flertal människors arbeten.

Anledningarna till varför revisorer inte ger GC-varningar eller skriver orena revisionsberättelser, även om det kan anses befogat, behöver inte vara kopplade till medvetna val som görs på basis av risker för bolagen, intressenterna eller revisorn själv. Det kan också handla om skillnader revisorer emellan, hur de hanterar information och påverkas av sina klienter (Gold et al., 2009), vikten av revisorns kompetens (Öhman, 2007:27; Krishna Moorthy et al., 2010), arbetsbelastningen för olika revisorer (Sundgren och Svanström, 2010) samt

vilken byrå revisorn arbetar på (Geiger och Rama, 2006; Feldmann och Read, 2010). Dessa studier behandlar således hur demografiska faktorer som kön, kompetens, arbetsbelastning och arbetsplats påverkar revisionen. Eftersom majoriteten av studierna har internationellt ursprung behövs fler studier som visar hur förhållandena ser ut i Sverige.

1.2 PROBLEMFÖRMULERING

- Påverkar ovanstående demografiska faktorer revisorns benägenhet att lämna en oren revisionsberättelse eller ge en GC-varning?
- Styrker informationen i revisionsberättelsen hos konkursbolag ett möjligt samband mellan revisorers demografiska faktorer, och revisorernas benägenhet att skriva orena revisionsberättelser och ge GC varningar?

1.3 SYFTE

Med denna uppsats ämnar vi:

- kartlägga andelen orena revisionsberättelser och utfärdade GC-varningar bland svenska aktiebolag som gått i konkurs.
- pröva om det finns något samband mellan var och en av de fyra demografiska faktorerna; revisorers kön, revisorers kompetens, revisorers arbetsbelastning och revisorers arbetsplats, och andelen orena revisionsberättelser respektive GC-varningar.

---

2. TEORETISK REFERENS RAM

Här presenteras vilka teoretiska utgångspunkter vi använt som stöd för de teorier som redan finns och de som uppkommit under uppsatsens gång.

2.1. REVISORNS ROLL

2.1.1. Orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar

En oren revisionsberättelse innebär att revisionsberättelsen avviker från standardutformningen. Exempel på när revisionsberättelsen inte följer standardutformning är när ansvarsfrihet inte kan beviljas styrelsen och verkställande direktör eller om någon av dessa handlat i strid med aktiebolagslagen, samt om skatter och andra avgifter inte betalats i tid (Samlingsvolymen 2010:374). Tendenser finns att revisorer undviker utfärdning av orena revisionsberättelser då de riskerar klientförluster (Citron och Taffler, 1992) genom att den orena revisionsberättelsen kan innebära en kostnad i form av högre revisionskostnader (Craswell, 1988) eller att aktievärdet hos det reviderade bolaget minskar (Carcello och Neal, 2000).

En annan upplysning, som också ger ett bolag en oren revisionsberättelse är när revisorn vill fästa uppmärksamheten på bolagets fortsatta drift (Samlingsvolymen 2010:378), det vill säga genom att lämna en GC-varning. GC är ett av de fyra revisionspostulaten och innebär att man antar att bolaget kommer fortleva under överskådlig tid (Nilsson, 2010:31). Träffsäkerheten för GC-varningar bland svenska aktiebolag som gått i konkurs 2009 ligger enligt tidigare studier mellan intervallet 12-20 procent (Uhlin och Westberg, 2009; Blom och Jansson, 2009; Özcelik och Liu, 2010), vilket är lågt jämfört med internationella undersökningar, som ligger på 40-50 procent (Mutchler, 1984; Hopwood et al., 1989; McKeown et al., 1991; Mutchler et al., 1997; Geiger och Raghunandan, 2002; Geiger et al., 2005; Carey et al., 2008). Den låga träffsäkerheten kan bero på att ett bolag måste ha en mycket hög finansiell stress för att en revisor ska ge en GC-varning (Citron och Taffler, 1992). Träffsäkerheten blir dock bättre ju närmre konkursdatumet revisorn reviderar enligt Citron och Taffler (1992) och Carcello et al. (1995).

När revisorer varnar för GC kan de göra två fel, typ 1 och typ 2 (Mohamad, 2005). Typ 1 felet innebär att revisorn lämnar en GC-varning på ett bolag, utan att bolaget går i konkurs, medan revisorn i typ 2 inte lämnar någon varning, trots att bolaget sedan går i konkurs inom ett år (Hopwood et al., 1989; Geiger och Raghunandan, 2002). En felaktig GC-varning är ett riskabelt fel att göra då en sådan varning kan minska aktieägarnas och kreditgivarnas förtroende för bolaget och påskynda konkurs (Venuti, 2004). Venuti (2004) beskriver situationen som att "revisorernas uttalande om osäkerhet kring ett bolags förmåga att fortleva kan bidra till att det blir en säkerhet". Konkursen blir då en följd av att varningen avskräcker kreditgivare, långivare och andra viktiga grupper av intressenter (Venuti, 2004). Det är dessutom 59,83 gånger dyrare för ett bolag att inte få en GC-varning och gå i konkurs än att få en varning och inte gå i konkurs (Mohamad, 2005). Förklaringen till typ 2 fel är att revisorn missuppfattat antaganden under revisionen, vilket är ett allvarligt fel (Venuti, 2004). Detta slags fel bidrar till att intressenterna för det reviderade bolagets utsätts för risker, då bolaget tycks vara i ett bra ekonomiskt skick, när det i verkligheten inte är det (Boatsman och Crooch, 1975).

2.1.2. Uppgifter och ansvar enligt RS 570

Syftet med RS 570 är att ge vägledning om revisorns ansvar vid revision då principen om antagandet om fortsatt drift används vid upprättningen av en årsredovisning. Den innefattar även överväganden om företagsledningens bedömning om fortsatt drift för bolaget är rättvisande. Standarden kan även nyttjas då revisorn ska överväga hur företagsledningen hanterat frågan om fortsatt drift i samband av granskningen av företagsledningens förvaltning (Samlingsvolymen, 2010:344–345).

Enligt standarden hör det till revisorns uppgifter att bedöma fortsatt lönsamhet vid varje revision och bolagets fortlevnad (Campbell och Mutchler, 1988; Venuti, 2004; Samlingsvolymen, 2010:346). Bedömer revisorn att det finns betydande tvivel för bolagets fortsatta drift måste denne/denna signalera angående omständigheten i revisionsberättelsen (Geiger, och Raghunandan, 2002; Venuti, 2004). Går ett bolag, utan varning om tvivel för fortlevnad, i konkurs senare under räkenskapsåret behöver revisorn inte hållas ansvarig för en felaktig bedömning, eftersom revisorer inte förväntas kunna förutse hur ekonomin kommer arta sig för ett bolag i framtiden (Geiger och Raghunandan, 2002; Samlingsvolymen 2010:347).

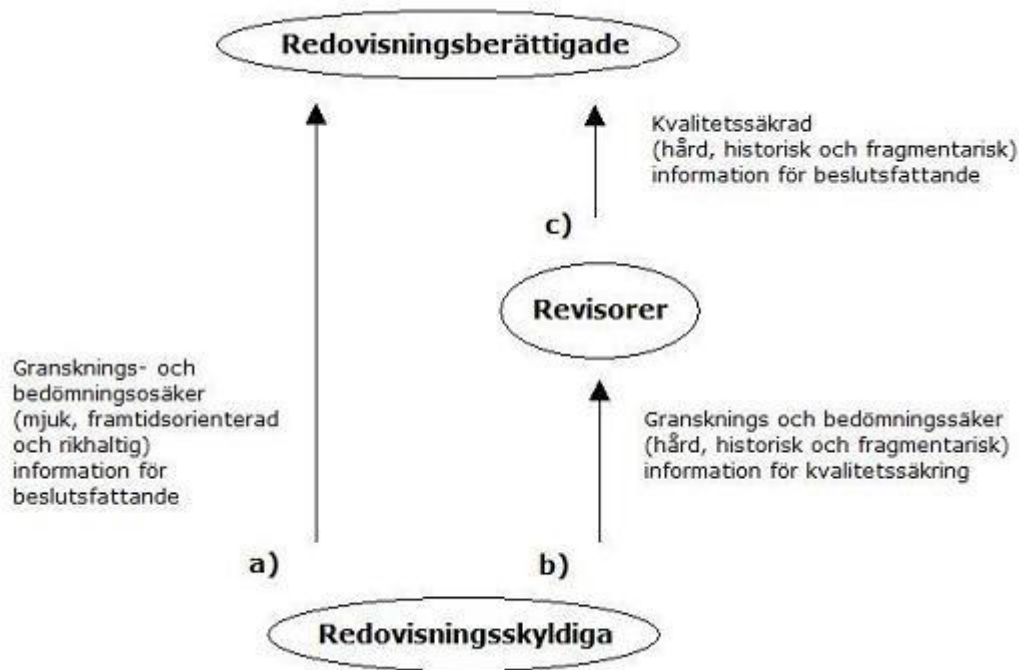
Enligt Guy och Sullivan (1988) är det styrelsen som ansvarar för de finansiella uttalandena i en årsredovisning, medan det är revisorns uppgift att revidera och rapportera om innehållet. Viktigt i revisionen är även att revisorn ska bedöma vilka konsekvenser som uppstår om det råder felaktigheter i årsredovisningarna (Guy och Sullivan, 1988). Företagsledningen ska även bedöma antagandet för fortsatt drift för sitt bolag, vilket revisorn sedan ska kontrollera att företagsledningen gjort på ett riktigt sätt (Samlingsvolymen, 2010:346)

2.1.3 Informationsflöde och kvalitetssäkring

Den beslutsgrundande informationen, som en revisor stöter på under revisionen av ett bolag kan delas in i två olika sorters information, en mjuk och en hård.

Den hårda informationen för beslutsfattande (b) är information som revisorn kan kvalitetssäkra (c) genom exempelvis historiska händelser, skatter och avgifter samt en del sifferposter. Revisorn kan med relativt hög trygghet uttala sig om informationen, då granskningen av den kan refereras och säkras med hjälp av fler av de befintliga riktlinjerna och reglerna för revision (Öhman, 2007:102).

Den mjuka informationen för beslutsfattande (a) är dock svårare för revisorerna att uttala sig om, då någon säker granskningsmetod inte finns för den sortens information och för att den troligen inte kommer fångas av internkontroller. Informationen består av framåtblickande information, som är viktig för investerare och andra typer av intressenter (Öhman, 2007:102). Sådan viktig information berör ett bolags resultat och ställning, huruvida den är rättvisande och om vinster/förluster matchar händelser i bolaget (Firth, 1978). Revisorns uppdrag här är att bedöma huruvida informationen från det reviderade bolaget angående resultat och ställning verkar rimlig, samt att rapportera om det råder tvivel om bolagets fortlevnad (Adrian och Torén, 2006). När metoder för kvalitetssäkring för denna sorts information inte finns (Öhman, 2007:103) blir revisorerna osäkra på att uttala sig om den då ett felaktigt uttalande kan innebära risker för revisorerna, bolaget och intressenterna.

Figur 1: Modell för informationsflöden och kvalitetssäkring (Öhman, 2007:103)

2.1.4 Oberoenderisk

En revisors uppgift är att som oberoende part revidera bolag för att sen lämna en revisionsrapport. Det blir problem i situationen då revisorn får betalt av bolaget, dess styrelse vill ha en bra rapport och se att revisorn bidrar med någon nytta. Detta bidrar till att det uppstår en oberoenderisk, där revisorer som grupp får det svårt att göra en bra revision, och eftersom det är bolaget som betalar revisorn kan situationen arta sig i att revisorn anpassar sig efter ledningens intressen, snarare än att jobba för intressenterna (Karim, 2008). Revisorer oberoende är också nära relaterat till de fel revisorerna kan göra gällande utfärdande av GC-varningar (Callaghan et al., 2009).

2.2 ÖVERGRIPANDE TEORIER

2.2.1 Intressentteorin

Intressentteorin ser en organisation ur ett bredare socialt perspektiv, det vill säga där organisationen påverkar och påverkas av intressenter i dess omgivning (Deegan och Unerman, 2006:285). Istället för ett övergripande kontrakt uppstår flera olika sorters kontrakt mellan intressenter och organisationer, då intressenterna har olika uppfattning om hur organisationen bör te sig (Deegan och Unerman, 2006:286). En sådan skillnad i uppfattningar kan gälla revisorns roll, där intressenterna och revisorernas bild av revisorns roll skiljer sig (McEnroe och Martens, 2001). Exempelvis är en förväntning från intressenterna att revisorer ska lämna *tidiga* varningar i de fall osäkerheter gällande ett bolags fortlevnad finns (Guy och Sullivan, 1988). Intressentteorin innefattar även de problem, som kan uppstå genom intressenternas påverkan eller förväntningar på organisationen.

Intressentteorin förgrenas i tre olika grenar; en etisk, en normativ och en positiv (Deegan och Unerman, 2006:284). Den etiska förgreningen behandlar moraliska frågor och hävdar att intressenter har rättigheter som inte bör brytas (Deegan och Unerman, 2006:286). Ett exempel

på en rättighet för intressenter är att få rättvisande räkenskaper från ett bolag. Om räkenskaperna är felaktiga tvingar det intressenter att agera mot sin vilja (Gaa och Smith, 1985) och tvingas indirekt till främjandet av en annan grupps intressen. Gowthorpe et al. (2002) menar även att kön spelar en roll i etiska beslut.

Den normativa förgreningen förespråkar att intressenter bör behandlas rättvist av organisationen och att problemen med intressenternas makt över organisationen inte är relevant (Deegan och Unerman, 2006:286). När det gäller finansiella rapporter är det inte revisorn utan företagsledningen i ett bolag som är ansvariga för vilken information som ges ut i de finansiella rapporterna (Gaa och Smith, 1985). Om felaktiga räkenskaper utgivits och om graden av intressenternas intresse påverkat bolaget negativt, bör bolaget fokusera på att ge rättvisande information till intressenterna istället för graden av den negativa påverkan på bolaget från intressenterna.

Den positiva grenen innefattar det administrativa perspektivet. Här ligger fokus på att särskilja vilka de mäktigaste intressenterna är och hur de ska behandlas för att bäst säkra organisationens överlevnad (Deegan och Unerman, 2006:288–289). Ruiz-Barbadillio et al. (2004) har sedan tidigare påvisat ett samband mellan revisorers oberoende och klientens storlek, vilket indikerar att stora bolag är mäktiga intressenter för revisionsbolag.

2.2.2 Agentteorin

Agentteorin beskrivs som ett kontrakt där en eller fler principaler anlitar en annan person, en agent, att utföra tjänster i deras ställe. I en del utvalda situationer får även agenten auktoriteten att fatta beslut. Teorin behandlar relationen och de konflikter som kan uppkomma mellan agenter och principaler, samt hur kostnaderna för möjliga konflikter kan minimeras i ett bolag (Deegan och Unerman, 2006:213).

I verkligheten kan man betrakta revisorn som en agent (Antle, 1982) och principalen som verkställande direktör för bolaget som ska revideras. Grundtanken med modellen är att agenten ska handla enligt principalens intressen. Principalens intresse i det här fallet bör ligga i att visa ett bra resultat för att hålla kvar viktiga intressenter. Revisorn kan då som agent komma att influeras av de konsekvenser ett utfärdande av en GC-varning kan innebära (Krishna Moorthy et al., 2010), t.ex. att riskera att förlora en klient genom att en notering i revisionsberättelsen får klienten att byta revisor (Chow och Rice, 1982; Citron och Taffler, 1992; Venuti, 2004). I revisorns fall kan detta innebära svårigheter eftersom revisorn både ska svara till principalens intressen samtidigt som han ska revidera oberoende för att de finansiella rapporterna ska kunna komma till användning för intressenterna (Geiger och Raghunandan, 2002).

Modellen antar att principalen utgår från att agenten handlar efter ett egenintresse, som både är individuellt, eftersom det är kopplat till makt och ekonomiska fördelar, samt organisatoriskt i form av strävan efter nyttomaximering (Deegan och Unerman, 2006:213–215). Detta styrker det som Chow och Rice (1982), Citron och Taffler (1992) och Venuti (2004) påstår i sina studier, att revisorer är försiktiga både med orena revisionsberättelser och med utfärdning för GC-varningar för att inte äventyra framtida klientarvoden.

De konflikter som kan uppstå på grund av olika intressen hos agenten och principalen är att agenten är ansträngningsavers eller att agenten avleder resurser för privat bruk. Agenten kan

också ha ett annorlunda perspektiv på tid och hur nutida handlingar kan påverka framtiden. Riskversionen hos agenten kan också skilja sig från principalens (Deegan och Unerman, 2006:213).

2.3 FÖRESTÄLLNINGAR OM TRÄFFSÄKERHET OCH DEMOGRAFISKA FAKTORER

2.3.1 Träffsäkerhet

Westberg och Uhlin (2009) fick en andel orena revisionsberättelser på 60 procent. Blom och Jansson (2009) resultat visade på en andel av 68 procent samt att Özcelik och Lius (2010) studie visade att andelen orena revisionsberättelser låg på 60 procent. Vi formulerar med stöd av dessa studier föreställningen:

“Andelen orena revisionsberättelser överstiger 50 procent i svenska konkursaktiebolag.”

Ovan nämnda studier har, liksom vi, även studerat andelen GC-varningar bland svenska konkursaktiebolag. Westberg och Uhlin fick en andel GC-varningar på 12 procent, Blom och Janssons (2009) studie resulterade i 20 procent andel GC-varningar och Özcelik och Liu (2010) fick fram att andelen GC-varningar låg på 12 procent. Vi finner det osannolikt att dessa resultat ändrats väsentligt under tiden som gått mellan dessa studier och vår studie. Föreställningen blir således:

“Andelen Going Concern-varningar understiger 25 procent i svenska konkursaktiebolag.”

2.3.2 Revisorers kön

Det finns bevis för att kvinnor presterar bättre än män på gymnasienivå och även på högre utbildningar, däremot finns det få indikationer på att det skulle vara någon skillnad på prestation när det gäller redovisnings- och finansieringsinriktade program enligt en studie från Storbritannien (Gammie et al., 2003). Gammie et al. (2003) menar dock att det fanns en skillnad när det gällde en distanskurs i Revision. Kvinnor visade större intresse för detaljer och sökte mer hjälp medan män nöjde sig med att förstå sammanhanget vilket relaterades till prioriteringar, organisationsförmåga och mognad.

Gowthorpe et al. (2002) påstår att det enligt vissa studier inte fanns något samband mellan kön och etisk nivå men hon menar att det enligt andra studier har bevisats att kön, bland andra faktorer, har en signifikant betydelse vid moraliska beslut, i revisionsprofessionen.

En tidigare studie bekräftar att kvinnor är mer riskaversa och behandlar information på ett mer allsidigt sätt än män (Gold et al., 2009). Samma studie visar även att kvinnliga revisorer tenderar att bli mer påverkade av manliga än kvinnliga klienter i sitt beslutstagande, jämfört med manliga revisorer. Styrelserna i bolag innehåller till 80 procent av manliga bolagsmän enligt jämställdhetsindex på Folksam.se. Med stöd av studierna som Gowthorpe et al., 2002, Gammie et al., 2003 och Gold et al., 2009 presenterat utvecklar vi föreställningen:

“Kvinnliga revisorer ger både större andel orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än manliga revisorer.”

2.3.3 Revisorers kompetens

Det finns många olika infallsvinklar på vad revisorers kompetens utgörs av. En av dessa är revisorers oberoende, som Krishna Moorthy et al. (2010) beskriver som en av grundpelarna i revisorsyrket eftersom det är grunden till yrkets förtroende, och bidrar till kvalitetssäkring under revisionsprocessen. Oberoendet kan också förklaras i termer av att revisorn inte lämnar orena revisionsberättelser på grund av rädsla att förlora klienter (Barnes, 2004; Krishna Moorthy et al., 2010), på grund av klientens storlek i termer av höga revisions och konsultationsarvoden (Barnes, 2004; Ruiz-Barbadillo, 2004), samt rädslan för att äventyra ett flertal människors arbeten (Laitinen och Laitinen, 1998). Kompetensen kan även kopplas till utsträckningen av revisorns erfarenhet och branschkunskaper inom den bransch, som klienten arbetar under (Barnes, 2004). Enligt lag ska revisorer avsäga sig uppdrag om de inte kan utföra det på ett oberoende vis (Revisorslagen 21 § 1 st. p e, 21 § 2 st.).

En annan infallsvinkel är skillnader revisorer emellan gällande revisorstitel, det vill säga auktoriserad och godkänd revisor. Skillnaden mellan en auktoriserad och en godkänd revisor är att personen hos Revisorsnämnden ska avlägga högre revisorsexamen vid auktorisation (Revisorslagen 2 § 3 st., 4 § 1-6 st., 5 § 1 st.). För att bli auktoriserad krävs att en magisterexamen med ekonomisk inriktning eller likvärdigt fullgjorts utöver kandidatexamen, som gäller för godkända revisorer. Personen ska även utföra en praktisk utbildning på fem år, varav tre år ska inriktas på revision och bokslut (Förordning 1995:665 om revisorer 5 § 1st). En godkänd revisor behöver endast tre års praktisk utbildning sammanlagt innefattande revision och bokslut (Förordning 1995:665 om revisorer 4 § 1 st.).

Av informationen att döma från både Revisorsnämnden och Revisorslagen angående vad som krävs för att bli auktoriserad respektive godkänd revisor har en auktoriserad mer utbildning kopplad till professionen än en godkänd revisor (Revisorsnamnden.se). Anandarajan et al. (2008) menar att när det gäller normala förhållanden och situationer för att lämna GC-varningar är det ingen större skillnad mellan nybörjare och erfarna revisorer, men i komplexa situationer tenderar de mer erfarna att prestera bättre. Anledningen är att vid komplexa situationer har nybörjare lätt att misstolka information medan en expert, i vårt fall högre utbildning hos auktoriserade revisorer, använder sin högre kunskap.

I motsats till Westberg och Uhlin (2009), och med stöd av Revisorslagen samt resultat från studien Anandarajan et al. (2008) gjort, formulerar vi föreställningen:

“Auktoriserade revisorer tenderar att ge större andel orena revisionsberättelser och GC-varningar än godkända revisorer.”

2.3.4 Revisorers arbetsbelastning

Eftersom lagen kräver att alla svenska aktiebolag ska lämna in en årsredovisning efter varje verksamhetsår (BFL 6 kap 1 § 1 st. p 1; ÅRL 8 kap 3 § 1, 6 st.), har de 4108 kvalificerade revisorerna i Sverige (SOU 2008:32; 133-134) ett stort antal uppdrag var. Sundgren och Svanström (2010) menar i sin studie att ju fler uppdrag en revisor har, desto mindre tid kan varje uppdrag ägnas och desto sämre blir kvalitén på revisionen i helhet. Studien menar således att andelen orena revisionsberättelser och GC-varningar är lägre när revisorerna har en hög arbetsbelastning.

Räkenskapsår är kopplat till arbetsbelastning på så sätt att hela räkenskapsår är vanligare än brutna. Bolagen måste ansöka specifikt för att ha ett brutet räkenskapsår, men inte för att ha ett helt räkenskapsår (BFL 3 kap 6 § 1 st.) De flesta bolag i Sverige, ca 60 procent enligt Ulf Fahlgvist, avdelningschef för årsredovisningar på Bolagsverket (2011), har räkenskapsår från 1/1 -31/12, vilket innebär att arbetsbördan är tyngre för revisorer under tiden som dessa bolag ska revideras. En sådan orsak kan medverka till att revisionen blir ineffektiv eller att brister, som skulle bidra till oren revisionsberättelse och en eventuell GC-varning förbises på grund av tidsbrist. Räkenskapsårets betydelse på revisionskvalitén kan därmed kopplas till det resultat Sundgren och Svanström (2010) kom fram till i sin studie, och vi formulerar föreställningen:

“Räkenskapsåret 12-31 har färre andelar orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än övriga räkenskapsår.”

2.3.5 Revisorers arbetsplats

Det har gjorts många studier kring storleken på revisorers arbetsplats (revisionsbyråer) och hur pass oberoende dessa är i förhållande till konkurrenter. Barnes (2004) talar om att revisionsbyråer och deras klienter kan försöka förhandla om ett utfall, speciellt om det handlar om utfärdandet av en oren revisionsberättelse. Vidare säger samma studie att olika revisionsbyråer skulle komma fram till samma slutsatser angående ett bolags fortsatta drift, men när det kommer till köpkraft mellan revisionsbyråer och klienter kan beslutet för en oren revisionsberättelse variera mellan olika revisionsbyråer.

När man pratar om “The Big 4” i revisionsmanhang syftar man till de fyra största revisionsbyråerna i världen, dessa byråer är Deloitte, PwC, Ernst & Young och KPMG (Francis och Yu, 2009). I Sverige är de sju största byråerna de som nämnts ovan plus Grant Thornton, BDO och SET (Westberg och Uhlin, 2009). Vissa forskare, som Francis och Krishnan (1999), hävdar att de största revisionsbyråerna lämnar en högre andel orena revisionsberättelser än mindre revisionsbyråer. Enligt en studie utförd av Feldmann och Read (2010) har bolag generellt sett lättare att få en GC-varning om de agerar på en riskfylld marknad eller om de har en icke Big 4 revisor. Big 4 revisorer är dessutom enligt samma studie mer benägna att behålla klienter med relativt låg risk efter Enron.

En del uppfattningar är att Big 4 byråer skulle skydda sin förmögenhet genom att vara konservativa när det kommer till att lämna GC-varningar (Geiger och Rama, 2006). En förklaring kan vara att om en Big 4 byrå blir avsgad sitt uppdrag är chansen liten att klienten anlitar en annan Big 4 istället (Public Accounting Report, 2004). Enligt många tidigare undersökningar har Big 4 byråer högre kvalitet på sin revision samt färre typ 1 och typ 2 fel än byråer som inte ingår i Big 4 (Geiger och Rama, 2006), vilket indirekt betyder att av de bolag

som går i konkurs ska det finnas fler GC-varningar från större byråer. Förklaringen till varför de största byråerna gör färre fel än andra byråer kan vara ett resultat av att Big 4 byråer lägger ner mycket pengar på utbildning och teknologi, vilket gör att de har lättare att identifiera bolag som eventuellt kommer gå i konkurs (Geiger och Rama, 2006). En annan aspekt är att olika byråer kan ha eller få specialkunskaper inom vissa områden. Det kan innebära att revisionsbyråer som helhet uppmärksammat specifika felaktigheter i årsredovisningen och därmed kan antalet GC-varningar variera (Geiger och Rama, 2006). Även O'Clock och Devine (1995) menar att det finns skillnader på de sex största byråerna jämfört med mindre byråer, där mindre byråer lämnade färre varningar när osäkerhet fanns. De menar samtidigt att det inte finns någon skillnad mellan stora och små, som inte hör till de sex största byråerna. Trots att det även finns studier som visar på det motsatta, som exempelvis Citron och Taffler (1992) och Ryu och Roh (2007) som inte fann något samband mellan de, nio respektive sex, största revisionsbolagen i världen och GC-varningar, formulerar vi föreställningen:

“Big 7 byråer i Sverige ger större andel orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än icke Big 7 byråer.”

---

3. METOD

Kapitlet innehåller motiveringen till val av ämne och metod, hur urval för datainsamling utförts samt varför. I metodkapitlet diskuteras även vilka felaktigheter som kunde uppkomma under datainsamlingen.

3.1 VAL AV ÄMNE

Uppsatsen skrevs som en delstudie i ett forskningsprojekt vid Centrum för forskning och ekonomiska relationer (CER) vid Mittuniversitetet. Inom ramen för forskningsprojektet blev vi tilldelade en förteckning över svenska bolagskonkurser samt ett klassificeringsschema utvecklat av forskare inom CER. Med utgångspunkt i förteckningen samlade vi tillsammans med fyra andra uppsatsgrupper in och sammanställde information från dessa bolags senaste årsredovisning och revisionsberättelse. Den insamlade informationen sorterades enligt klassificeringsschemat. Genom att samarbeta med fler grupper blev det möjligt att samla in en relativt stor mängd information och för samtliga grupper att använda all insamlad information utifrån det specifika syftet med respektive grupps uppsats.

3.2 METODVAL

Vi valde att använda oss av kvantitativ forskningsmetod eftersom studien gjordes med en förklarande karaktär, som med hjälp av information bestående av statistiska data skulle pröva om samband fanns mellan beroende och oberoende variabler. Vi analyserade och kvantifierade även statistisk data för att sedan dra generella slutsatser. Eftersom vår studie grundade sig på ett stort antal mätenheter kunde resultatet användas över hela populationen (Krohn Solvang och Magne Holme, 1997:155–158; 181-183).

Eftersom datainsamlingen för studien var så omfattande, valde vi bort möjligheten att kunna komplettera och jämföra våra resultat med intervjuer. Vi valde därmed av tidsbrist bort kvalitativ metod. Vi trodde även att det hade varit svårt att få tillfredsställande svar om intervjuer med revisorer utförts, då dessa sannolikt inte erkänner sina brister och fel självmant.

3.3 DATAINSAMLING OCH KODNING

3.3.1 Datainsamling

Vi erhöll ett dokument från CER:s forskningsinstitut med aktiebolag som gått i konkurs under perioden 2010-01-01 till 2010-10-31. Under datainsamlingen använde vi oss av ett klassificeringsschema, som vi skapade i Excel tillsammans med övriga grupper inblandade i datainsamlingen, efter ledning av handledarna. I klassificeringsschemat kodades information för 32 olika variabler in från årsredovisningar. I samarbete med de andra grupperna utvecklade vi en ram för hur olika oklarheter i informationen från årsredovisningarna skulle hanteras för att all insamlad data skulle vara tolkad likadant.

En dokumentstudie valdes eftersom studien endast bestod av information i form av sekundärdata, då all information redan var bearbetad och offentlig. Primärdata fanns således inte i studien eftersom inga intervjuer eller enkätundersökningar utfördes (Ejvegård, 2009:18).

3.3.2 Operationalisering

Vi valde att koppla de teorier vi presenterade i teorikapitlet gällande revisorers kompetens, arbetsbelastning och arbetsplats till konkreta verklighetsuppfattningar i revisorsbefattningen. Någon parallell för revisorers kön behövde inte dras, eftersom befintliga studier redan fanns. Däremot kopplades revisorers kompetens till revisorstitel, eftersom graden av utbildning kunde ha betydelse för revisionens kvalitet. Revisorers arbetsbelastning operationaliserades till räkenskapsår, då arbetsbelastningen för revisorer förväntades vara högst när klienterna använde det vanligast förekommande räkenskapsåret 12-31. Gällande revisorers arbetsplats talade vi om den revisionsbyrå revisorn arbetade för. Trots att tidigare studier gällde Big 4 revisionsbyråer internationellt, det vill säga PwC, Ernst & Young, Deloitte och KPMG, valde vi att använda de sju största revisionsbyråerna i Sverige till studien. Dessa sju var Big 4 byråerna samt Grant Thornton, BDO och SET, vilka vi kallar Big 7. Vi valde att göra så för att föreställningen påstod att stora byråer ger större andel GC-varningar än mindre byråer. Eftersom Grant Thornton, BDO och SET tillhör Sveriges största byråer valde vi att ta med dem i studien. Vi undersökte endast fel i GC-varningar av typ 2 eftersom vi utgick från en lista på konkursbolag.

3.3.3 Kodning

Årsredovisning

Då årsredovisningen saknades noterade vi detta i kolumnen i klassificeringsschemat och antecknade bolaget i ett separat dokument för att inga bolag skulle saknas i studien. Räkenskapsåret för varje bolag kodades enligt följande: 1=12-31, 2=övriga räkenskapsår. Övriga räkenskapsår innefattade 04-30, 06-30 och 08-31. Det fanns även två udda bolag som skrev 03-31 och 05-31 som räknades in som övriga räkenskapsår.

Going Concern-varningar

Om tvångslikvidation/likvidation nämndes i revisionsberättelsen behandlade vi även dessa som en form av GC-varning, och noterade revisorns utsago angående detta i klassificeringsschemat. Vi kodade enligt följande: 0=fortlevnad inte ifrågasatt, 1= fortlevnad ifrågasatt.

Revision

Om ett bolag hade två revisorer under revisionen valde vi att använda den förstnämnda revisorn eftersom det inte fanns något behov av information gällande hur många revisorer ett bolag hade. Om bolaget hade fler än en revisionsbyrå, valde vi då revisorn som skrivit under revisionsberättelsen eftersom det var denne vi studerade.

Revisorers kön kodades som 0=man och 1=kvinna. En enhet ur revisorers kön har tagits bort, då uppgifter om revisorns kön genom namnförtydligande saknades. Revisorers kompetens (titel) delades in i 2 olika kodningskategorier, 0=godkänd och 1=auktoriserad. Revisorers arbetsplats kodades så att de sju största revisionsbyråerna i Sverige fick ett gemensamt kodningsnummer, och övriga byråer samlades under ett kodningsnummer enligt följande: 1=PwC, E&Y, Deloitte, KPMG, Grant T, BDO, SET och 2=Övriga.

Revisionsberättelse

Då revisionsberättelsen saknades noterade vi i kolumnen i klassificeringsschemat och antecknade bolaget i ett separat dokument för att inga bolag skulle saknas i studien. Kodningen skedde enligt följande: 0=oren revisionsberättelse, 1=ren revisionsberättelse.

Merarbete

Utöver det arbete vi gjorde tillsammans med de andra grupperna hade vår grupp en sammanställande roll. Till denna roll hörde att göra i ordning klassificeringsschemat som vi använde till datainsamlingen så att alla grupper skulle få den information de behövde, och även att lägga in koder i schemat som gjorde att vissa kolumner skrevs in automatiskt för att spara tid. Efter att alla blivit klara och lämnat in sin andel av bolag bestod arbetet för oss av sammanställning och tillrättelse av mindre fel. Bland andra mindre fel och justeringar rättande vi antal dagar mellan revisionspåteckning och konkursdatum, där många hade skrivit ofullständiga eller orimliga datum. Det blev även viss ifyllning av tomma fält, och ändring av ca 70 felaktiga räkenskapsår, vilket resulterade i att ny data fördes in eftersom en för gammal årsredovisning använts.

3.4 LITTERATURSÖKNING

Referenser söktes fram via Mittuniversitetets databas "Affärsdata" för årsredovisningar inklusive revisionsberättelser. Mittuniversitetets databaser "Business Source Premier", "Econlit" samt "Emerald" användes för sökning och hämtning av forskningsartiklar. I samband med artikelsökningen använde vi oss även av så kallade kedjereferenser, det vill säga att vi använde andra artiklars referenser. Annan litteratur som användes var böcker från Mittuniversitetets Bibliotekskatalog MIMA samt kurslitteratur från tidigare kurser i utbildningen. Vi använde oss även i viss utsträckning av lagar och normer. Sökord vi främst använde oss av vid litteratursökning var *Going Concern, qualified audit opinion, client expectations on auditors och auditors profession*.

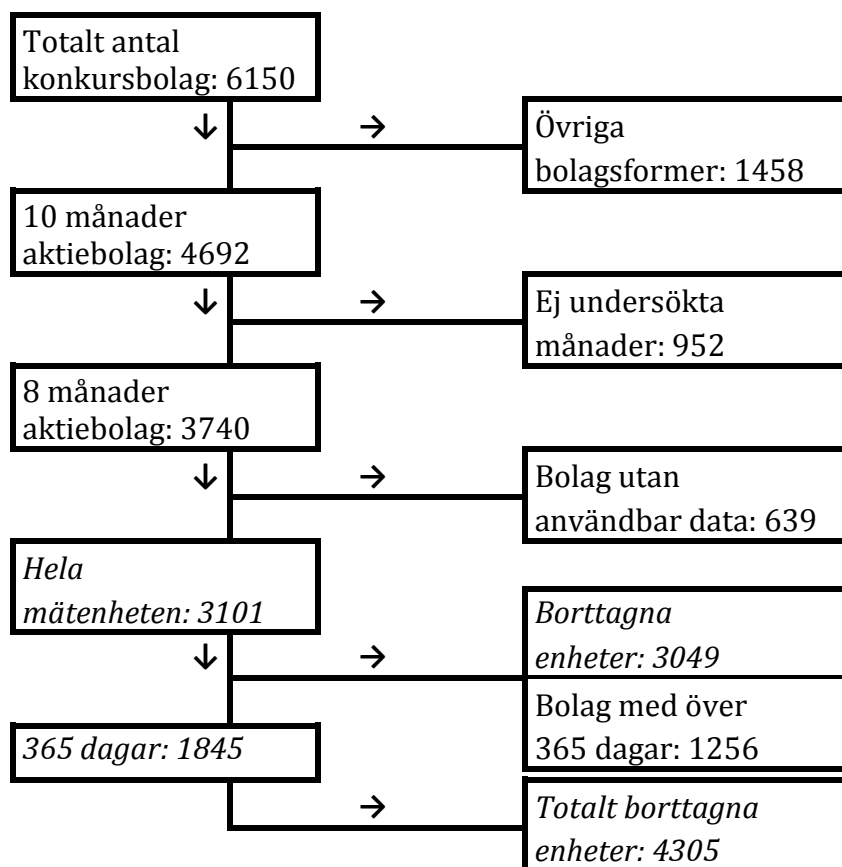
Övriga sökord vi använde var:

Förväntningsgapet, agentteorin, revisionsrisk, revisorer, auditor gender, gender auditing, going concern uncertainties, audit reports, audit Sweden, Swedish auditor, big 4 going concern, client importance auditor, auditors role, type two error, bankruptcy going concern, adverse audit.

3.5 URVAL

Av de 6150 svenska bolag som gick i konkurs 2010-01-01 till 2010-10-31 begränsade vi oss till aktiebolag, 4692 st. Vi valde att ta data från januari till och med augusti så vi skulle få tillräckligt många mätenheter för att representera hela populationen, då var det 3740 bolag. Av dessa hade 3101 bolag användbara data vilket vi benämnde *hela mätenheten*. Resten av bolagen saknade tillgänglig årsredovisning alternativt revisionsberättelse.

Eftersom en GC-varning handlar om att revisorn ser tecken på tvivel gällande ett bolags förmåga att fortleva över en överskådlig tid, valde vi att undersöka både hela mätenheten och de bolag som gått i konkurs med högst 365 dagar mellan konkursdatum och revisorspåteckning, vilket var 1845 bolag. Denna enhet benämnde vi *365 dagar*.

Figur 2: Urvalsträd

Sammanfattningsvis bestod urvalet av alla bolag som var aktiebolag och som fanns tillgängliga för granskning i databasen "Affärsdata" för månaderna januari-augusti. Totalt var det 3101 respektive 1845 bolag som innefattades i undersökningen. Vi valde att jämföra orena revisionsberättelser och GC-varningar från hela antalet i datamängden, samt de bolag vars konkursdatum var högst ett år efter revisorspåteckningen för sig.

För studien valde vi att använda oss av ett antal demografiska faktorer: revisorers kön, revisorers kompetens, revisorers arbetsbelastning och revisorers arbetsplats. Urvalet för revisorers kön bestod av 2620 män, 480 kvinnor, och en enhet föll bort i brist på namnförtydligande. För revisorers kompetens innefattades 1753 auktoriserade revisorer samt 1348 godkända revisorer. Revisorers arbetsbelastning innefattade 1771 bolag med räkenskapsåret 12-31, 1330 bolag med övriga räkenskapsår. Urvalet till revisorers arbetsplats såg ut som följande: 1172 Big 7 byråer och 1929 icke Big 7 byråer.

Urvalet för 365 dagar, för revisorers kön innefattade 1537 män och 308 kvinnor. Revisorers kompetens bestod av 1060 auktoriserade och 785 godkända revisorer. För revisorers arbetsbelastning innefattades 1016 bolag med räkenskapsåret 12-31 och 829 bolag med övriga räkenskapsår. Revisorers arbetsplats bestod av 744 Big 7 byråer samt 1101 icke Big 7 byråer.

3.6 DATAANALYS

3.6.1 Chi 2 test

Som första steg i att undersöka om det fanns några samband mellan våra faktorer i studien korstabulerade vi två faktorer. Resultatet visade om det fanns några signifikanta skillnader mellan faktorerna samt mönster och proportioner. Exempelvis kunde vi med Chi-2 test visa om det fanns någon skillnad i andelen GC-varningar mellan manliga och kvinnliga revisorer och om skillnaden var signifikant (Wild och Seber, 2000:125). Detta test räckte dock inte för att påvisa säkra resultat, utan vi gjorde ytterligare ett test av annat slag för att säkra att resultatet vi fick inte berodde på en slumpmässighet.

3.6.2 P-värde

Med P-värdet kunde vi säkra om vårt resultatutfall berodde på en slump eller om vi kunde förlita oss på att resultatet speglade det verkliga förhållandet. I vårt fall var P-värdet även lämpligt att använda för att visa om våra föreställningar om resultatutfallet bestyrktes, och hur starka dessa samband var. Med andra ord angav P-värdet styrkan av bevisen mot nollhypotesen, det vill säga att inget samband fanns mellan de faktorer och deras förhållande till varandra som vi valt att studera. När P-värdet närmade sig noll ökade bevisens styrka mot nollhypotesen (Wild och Seber, 2000:378–381). Beroende på hur nära eller hur långt ifrån noll P-värdet var, kunde sambandets styrka tolkas på olika sätt. Nedan presenteras en figur över gränserna vi använde oss av för att tolka de P-värden våra tester visade.

Uppskattat		
P-värde	%	Tolkning
≤ 0.05	(5 %)	Visst stöd
≤ 0.01	(1 %)	Starkt stöd
≤ 0.001	(0.1 %)	Väldigt starkt stöd

Figur 3: Gränser för P-värden (Wild och Seber, 2000:379)

3.7 KÄLLKRITIK

3.7.1 Möjligheter till felaktig statistik

I situationer när bolaget var vilande var sannolikheten att revisorn gjort en GC-varning ganska liten om inga väsentliga fel kunnat urskiljas. Bolaget hade kunnat sättas i likvidation t.ex. för att ägarna får ändrade planer. En del bolag startas och blir vilande tills de avslutas. Här skulle en felmarginal kunnat uppstå då revisorn inte kunde förutspå att detta skulle ske.

En annan faktor, som kunde medföra statistiska fel i studien, var att en del av årsredovisningarna, som användes till datainsamlingen, inte var den senaste. Databasen "Affärsdata" laddade inte upp hela sidan med en gång, och därför kunde fortsättningen av listan innehållande senare årsredovisningar/koncernredovisningar ha förbisetts under datainsamlingen. De flesta av bolagen som fått fel årsredovisning inkodad upptäcktes dock på grund av att de stod ut på grund av diverse extremiteter. Ett exempel var att ett bolags senaste årsredovisning kunde vara 8 år gammal, trots att bolaget gått i konkurs under 2010. Dessa fel åtgärdades och därmed borde den eventuella kvarvarande andelen felaktiga årsredovisningar vara så liten att den inte påverkade studiens resultat eller reliabilitet.

Det främsta möjliga felet i datainsamlingen var att alla som var med och sammanställde data kunde ha uppfattat saker olika, även om bestämmelser gjordes inför datainsamlingen och en dialog fördes under tiden. För att förbättra detta gick grupperna in och rättade data, där det upptäcktes återkommande tveksamheter eller felaktigheter, som t.ex. de fall då revisionsbyrån inte framgick i årsredovisningen. För att öka säkerheten bör framtida undersökningar av samma slag göras av färre personer. För högsta möjliga säkerhet bör insamlingen av data göras av en och samma person för att alla situationer ska kunna koda helt lika.

En enhet föll bort då namnförtydligande saknades, vi kontaktade Bolagsverket i försök om att söka rätt på revisorn, men det var inte möjligt.

3.7.2 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten bestyrktes av att vi var en större grupp som gjorde datainsamlingen och diskuterade förhållanden och tveksamheter, samtidigt som vi även fick ett större urval. Vem som helst, som gör samma undersökning, bör komma fram till samma resultat.

För att stärka validiteten för studien valde vi att ta ett medelvärde av Big 7 byråerna och jämföra med icke Big 7 byråer, istället för att jämföra varje Big 7 byrå med icke Big 7 byråer var för sig, eftersom skillnader Big 7 byråer emellan inte var det vi avsåg studera. Vi gjorde likadant inför testen med räkenskapsår, det vill säga att vi tog ett medel för alla räkenskapsår, som inte var 12-31, och jämförde detta med räkenskapsåret 12-31.

---

4. EMPIRI

Här presenterar vi de resultat vi kommit fram till med studien både i tabellform och i löpande text.

4.1 TRÄFFSÄKERHET

“Andelen orena revisionsberättelser överstiger 50 procent i svenska konkursaktiebolag.”

“Andelen Going Concern-varningar understiger 25 procent i svenska konkursaktiebolag.”

– Föreställningarna får stöd

Träffsäkerhet	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Orena revisionsberättelse	66,3 % (2055/3101)	67,7 % (1256/1845)
GC-varningar	15,5 % (482/3101)	19,9 % (367/1845)

Tabell 1: Träffsäkerheten

Tabell 1 visar att 2055 bolag av hela vår undersökningsenhet på 3101 hade en oren revisionsberättelse. Den visar även att 1256 av 1845 bolag, som hade högst 365 dagar mellan revisorns underskrifts- och konkursdatum, hade en oren revisionsberättelse. Angående GC-varningar ser vi att 482 av 3101, och 367 av 1845 bolag, fick en GC-varning.

4.2 HUVUDFÖRESTÄLLNINGAR

4.2.1 Revisorers kön och orena revisionsberättelser

“Kvinnliga revisorer ger större andel orena revisionsberättelser än manliga revisorer.”

– Föreställningen får inget stöd

Kön\Oren	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Manliga	65,9 % (1727/2620)	67,5 % (1037/1537)
Kvinnliga	68,3 % (328/480)	71,1 % (219/308)
Totalt	66,2 % (2055/3100)	68,1 % (1256/1845)
P-Värde	0,303	0,212

Tabell 2: Andel orena revisionsberättelser fördelat över kön

I hela mätenheten skrev kvinnliga revisorer 2,4 procentenheter fler orena revisionsberättelser än manliga. Enligt figur 3 gällande P-värdets gränser är testets P-värde för högt, vilket motbevisar ett samband mellan kön och antalet orena revisionsberättelser.

Av mätenheten med högst 365 dagar mellan revisorspåteckning och konkursdatum skrev kvinnliga revisorer 3,6 procentenheter fler orena revisionsberättelser än manliga. P-värdet är dock fortfarande för högt, vilket gör att vi inte kan påstå att det finns något samband mellan variablerna.

4.2.2 Revisorers kön och Going Concern-varningar

"Kvinnliga revisorer ger större andel Going Concern-varningar än manliga revisorer."

– Föreställningen får inget stöd

Kön\GC	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Manliga	15,7 % (411/2620)	19,7 % (303/1537)
Kvinnliga	14,8 % (71/480)	20,8 % (64/308)
Totalt	15,5 % (482/3100)	19,9 % (367/1845)
P-Värde	0,619	0,669

Tabell 3: Andel GC-varningar fördelat över kön

Föreställningen motbevisas då kvinnliga revisorer enligt Chi 2 testet skrev 0,9 procentenheter färre GC-varningar än manliga, på hela mätenheten. P-värdet visar att inget samband mellan kön och antalet GC-varningar finns, eftersom värdet är högt.

Sambandet mellan kön och antalet GC-varningar är ännu svagare när man utför samma test för de bolag som högst hade 365 dagar mellan revisorspåteckningen och konkursdatumet. Andelen GC-varningar totalt var nästan lika stor bland manliga och kvinnliga revisorer.

4.2.3 Revisorers kompetens och orena revisionsberättelser

"Auktoriserade revisorer tenderar att ge större andel orena revisionsberättelser än godkända revisorer."

– Föreställningen får inget stöd

Titel\Oren	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Godkänd	66,3 % (894/1348)	67,5% (530/785)
Auktoriserad	66,2 % (1161/1754)	68,5 % (726/1060)
Totalt	66,3 % (2055/3101)	68,1 % (1256/1845)
P-Värde	0,958	0,657

Tabell 4: Andel orena revisionsberättelser fördelat över revisorstitel

På hela mätenheten hade godkända och auktoriserade revisorer ungefär samma andel orena revisionsberättelser, skillnaden ligger endast på 0,1 procentenheter till godkända revisorers fördel. Något samband mellan revisorstitel och oren revisionsberättelse finns inte heller enligt det höga P-värdet.

Vid testet för 365 dagar mellan konkursdatum och revisorspåteckning finns inte heller något samband mellan oren revisionsberättelse och revisorstitel enligt P-värdet. Skillnaden mellan godkända och auktoriserade revisorers andel orena revisionsberättelse är även mycket liten, endast 1 procentenhet till auktoriserade revisorers fördel.

4.2.4 Revisorers kompetens och Going Concern-varningar

"Auktoriserade revisorer tenderar att ge större andel Going Concern -varningar än godkända revisorer."

- Föreställningen får visst stöd

Titel\GC	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Godkänd	13,4 % (181/1348)	17,5 % (137/785)
Auktoriserad	17,2 % (268/1753)	21,7 % (230/1060)
Totalt	15,5 % (482/3101)	19,9 % (367/1845)
P-Värde	0,004	0,024

Tabell 5: Andel GC-varningar fördelat över revisorstitel

Auktoriserade revisorer gav fler GC-varningar än godkända revisorer för hela mätenheten. Skillnaden var 3,8 procentenheter och enligt figur 3 för P-värden finns ett starkt samband mellan revisorstitel och andelen GC-varningar.

Auktoriserade revisorer gav 4,2 procentenheter fler GC-varningar än godkända revisorer i mätenheten 365 dagar. P-värdet visar på ett visst stöd för sambandet mellan variablerna.

4.2.5 Revisorers arbetsbelastning och orena revisionsberättelser

"Räkenskapsåret 12-31 har färre andelar orena revisionsberättelser än övriga räkenskapsår."

- Föreställningen får starkt stöd

Räkenskapsår\Oren	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
12-31	64,0 % (1134/1771)	64,3 % (653/1016)
Övriga	69,2 % (921/1330)	72,7 % (603/829)
Totalt	66,3 % (2055/3101)	68,1 % (1256/1845)
P-Värde	0,002	0,000

Tabell 6: Andel orena revisionsberättelser fördelat över räkenskapsår

P-värdet på 0,002 visar enligt figur 3 att det finns ett starkt samband mellan oren revisionsberättelse och räkenskapsår på hela mätenheten. Bolag med räkenskapsår som inte är 12-31 har en högre andel orena revisionsberättelser än bolag med 12-31.

I likhet med hela mätenheten hade 12-31, i testet för 365 dagar, lägst andel orena revisionsberättelser med 64 procent. Övriga räkenskapsår hade en andel på 73 procent orena revisionsberättelser, och det låga P-värdet tyder på ett väldigt starkt samband mellan räkenskapsår och orena revisionsberättelser.

4.2.6 Revisorerers arbetsbelastning och Going Concern-varningar

"Räkenskapsåret 12-31 har färre andelar Going Concern-varningar än övriga räkenskapsår."

– Föreställningen får inget stöd

Räkenskapsår\GC	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
12-31	15,4 % (273/1771)	19,5 % (198/1016)
Övriga	15,7 % (209/1330)	20,4 % (169/829)
Totalt	15,5 % (482/3101)	19,9 % (367/1845)
P-Värde	0,820	0,631

Tabell 7: Andel GC-varningar fördelat över räkenskapsår

Det höga P-värdet visar att inget samband finns mellan räkenskapsår och andelen GC-varningar.

Även testet på 365 dagar talar för att det inte finns något samband mellan andelen GC-varningar och räkenskapsår.

4.2.7 Revisorerers arbetsplats och orena revisionsberättelser

"Big 7 revisionsbyråer ger större andel orena revisionsberättelser än icke Big 7 byråer."

– Föreställningen får inget stöd

Byrå\Oren	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Big 7	67,5 % (791/1172)	66,7 % (496/744)
Icke Big 7	65,5 % (1264/1929)	69,0 % (760/1101)
Totalt	66,3 % (2055/3101)	68,1 % (1253/1845)
P-Värde	0,262	0,286

Tabell 8: Andel orena revisionsberättelser fördelat över revisionsbyrå

Testet på hela populationen visar att icke Big 7 byråer gett någon procentenhet större andel orena revisionsberättelser än Big 7 byråer. Då P-värdet däremot är högt kan inget samband fastställas. Vår föreställning att Big 7 byråer skulle ge fler orena revisionsberättelser än icke Big 7 byråer uppfylls därmed inte.

Mätenheten 365 dagar visade inte heller något samband mellan revisionsbyrå och oren revisionsberättelse.

4.2.8 Revisorerers arbetsplats och Going Concern-varningar

"Big 7 revisionsbyråer ger större andel Going Concern-varningar än icke Big 7 byråer."

- Föreställningen får inget stöd

Byrå\GC	Hela mätenheten (%)	365 dagar (%)
Big 7	16,8 % (197/1172)	23,4 % (174/744)
Icke Big 7	14,8 % (285/1929)	17,5 % (193/1101)
Totalt	15,5 % (482/3101)	19,9 % (367/1845)
P-Värde	0,130	0,002

Tabell 9: Andel GC-varningar fördelat över revisionsbyrå

P-värdet för hela mätenheten är för högt för att kunna ge föreställningen, att Big 7 byråer skulle ge större andel GC-varningar än icke Big 7 byråer, något stöd. Skillnaden i GC-varningar mellan Big 7 byråer och icke Big 7 revisionsbyråer var 2 procentenheter.

Mätenheten på 365 dagar visar däremot på ett starkt samband, med p-värde=0,002, mellan Big 7 och andelen GC-varningar.

---

5. ANALYS OCH DISKUSSION

I detta kapitel analyserar vi de resultat vi fick från empirikapitlet och diskuterar troliga orsaker till varför resultaten artade sig på ett specifikt sätt. Vi kommer också jämföra resultaten med tidigare forskning, samt jämföra hur resultaten stämde överens med våra egna föreställningar.

5.1 ANALYS AV TRÄFFSÄKERHET

“Andelen orena revisionsberättelser överstiger 50 procent i svenska konkursaktiebolag.”

“Andelen Going Concern-varningar understiger 25 procent i svenska konkursaktiebolag.”

Andelen orena revisionsberättelser, som ligger på 66 procent för hela mätenheten och 68 procent för 365 dagar, visar på att revisorer inte skyr utfärdning av dessa trots att det enligt Chow och Rice (1982) studie föreligger en risk att förlora klienter genom att göra detta. Resultatet tyder även på att det bland revisionsbyråer i Sverige inte uppstår någon betydande del av de “förhandlingar” som Barnes (2004) påstår kan uppstå mellan ett bolag och en revisionsbyrå när det gäller utfärdandet av orena revisionsberättelser. Vi ser heller inte att de problem som Intressentteorin innefattar, gällande olika syn på revisorns roll, (Deegan och Unerman, 2006:285) påverkar revisionen i denna aspekt, då andelen är så hög. Revisorn utsätts därmed inte heller för den oberoenderisk, som Karim (2008) studerat, utan utför revisionen i enlighet med intressenternas intresse, och fungerar samtidigt som den ekonomiska agenten för det reviderade bolaget, som Antle (1982) beskriver att revisorn är i Agentteorin (Deegan och Unerman, 2006:213). Andelen orena revisionsberättelser tyder också att de flesta bolag, som innefattas i studien, hade sådana sorters problem, som på lång sikt inte var hållbara för bolaget.

Det märkliga är dock att cirka 30 procent av alla bolag, som gick i konkurs, ändå fick en helt ren revisionsberättelse. Dessa 30 procent kan bestå av den andel revisorer, som blev påverkade av sina intressenter, eller som på något annat sätt inte kunde genomföra revisionen oberoende av något skäl. Det troligaste är dock att dessa bolag gått i konkurs på grund av andra skäl än skäl som skulle medfört en oren revisionsberättelse.

Resultatet av vår studie visar att revisorers träffsäkerhet på GC-varningar är väldigt låg bland aktiebolag, som gått i konkurs under 2010. För hela mätenheten får vi en GC-träffsäkerhet på 16 procent, och för 365 dagar en träffsäkerhet på 20 procent. Flera tidigare studier stödjer vårt resultat att träffsäkerheten är låg i Sverige, då dessa studier får en GC-träffsäkerhet på 10-20 procent (Westberg och Uhlin, 2009; Blom och Jansson, 2009; Özcelik och Liu, 2010). Jämför vi med studier som gjorts i andra länder ligger andelen runt 40-50 procent (Mutchler, 1984; Hopwood et al., 1989; McKeown et al., 1991; Mutchler et al., 1997; Geiger och Raghunandan, 2002; Geiger et al., 2005; Carey et al., 2008). Dessa resultat gällande träffsäkerheten på GC-varningar är enligt nämnda författare väldigt låga, vilket vi med vår studie kan styrka. Trots att revisorernas uppdrag innefattar att rapportera om tvivel om fortsatt drift (Adrian och Torén, 2006; Campbell och Mutchler, 1988), tycks revisorerna enligt vår studie undvika att utfärda GC-varningar. Den troligaste orsaken är den oberoenderisk, som är kopplad till GC-varningar

(Callaghan et al., 2009). Den kan främst bero på revisorers försiktighet att utfärda GC-varningar på grund av de typer av fel Mohamad (2005) nämner, men även på grund av rädslan att förlora klienter med avseende på klienternas storlek (Ruiz-Barbadillo et al., 2004). Dessa oberoendeproblem kommer troligen bidra till den problematik gällande uppfattningar av roller mellan revisorer och intressenter, som McEnroe och Martens (2001) nämner, eftersom intressenterna förväntar sig att GC-varningar ska utgå om tveksamheter kring fortlevnad råder (Guy och Sullivan, 1988). Utöver det kan vi påstå att den är mycket lägre här i Sverige än internationellt. Förutom vår föreställning, stärker testet även att revisorer prickar GC-varningar bättre ju närmre konkursen de reviderar som Citron och Taffler (1992) och Carcello et al. (1995) påstår.

5.2 ANALYS AV POTENTIELLA SAMBAND

5.2.1 Revisorers kön

"Kvinnliga revisorer ger större andel orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än manliga revisorer."

Vi finner ingen påtaglig skillnad mellan manliga och kvinnliga revisorer när det gäller utfärdandet av orena revisionsberättelser. På hela mätenheten skrev kvinnliga, 2,4 procentenheter fler orena revisionsberättelser än manliga och på 365 dagar, 3,6 procentenheter fler orena revisionsberättelser än manliga. Något samband mellan faktorerna, som kan styrka föreställningen, finns inte heller. Istället stödjer vårt resultat studien som gjorts av Gammie et al. (2003) att det inte finns någon skillnad i prestation mellan manliga och kvinnliga revisorer.

Resultatet på GC-varningar liknar resultaten från testet med orena revisionsberättelser. Vi finner inget samband eller skillnad mellan manliga och kvinnliga revisorer i utfärdning av GC varningar varken för hela mätenheten eller 365 dagar. Detta motsäger föreställningen, men styrker även i detta fall studien Gammie et al. (2003) gjort. I och med vårt resultat stöds inte heller påståendet att kvinnliga revisorer presterar annorlunda än manliga på grund av olika informationshantering eller riskaversion, som Gold et al. (2009) påstår.

Våra resultat kan vara kopplade till beroendefrågor. Enligt lag ska revisorer, som känner sig hotade eller på något annat sätt känner att deras oberoende rubbas, avsäga sig uppdraget och låta någon annan utföra revisionen (Revisorslagen 21 § 1 st. p e, 21 § 2 st.). En möjlighet är att kvinnliga revisorer hoppar av uppdrag där deras oberoende påverkas av någon anledning. Att 80 procent av styrelsemedlemmarna i ett bolag är män (jämsliddhetsindex från Folksam.se) och att kvinnliga revisorer enligt Gold et al (2009) påverkas lättare av manliga klienter än manliga revisorer, kan påverka avhoppet från uppdragen. Påverkningarna kan bestå av att de inte anser sig kunna göra jobbet så professionellt som de önskar, eller att de blir behandlade annorlunda jämfört med manliga kollegor. Dessa avhoppade uppdrag skulle kunna leda till både möjliga orena revisionsberättelser och GC-varningar. Om så är fallet, att kvinnliga revisorer hoppat av uppdrag, kan det vara en stor påverkande faktor varför vi inte finner något samband i vår föreställning om att kvinnliga revisorer utfärdar fler GC-varningar och orena revisionsberättelser än manliga revisorer.

Riskarversionen kan också påverka de 15 procent kvinnliga revisorerna vi har med i studien att undvika att ge en GC-varning för att inte komma i konflikt med bolaget eller riskera att bli utbytt av en annan revisor.

5.2.2 Revisorerers kompetens

”Auktoriserade revisorer tenderar att ge större andel orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än godkända revisorer.”

Auktoriserade revisorer lämnar inte en större andel orena revisionsberättelser i vår studie. Vi kan därmed inte få stöd av att högre utbildning (Revisorslagen 2 § 3 st., 4 § 1-6 st., 5 § 1 st.) innebär att fler orena revisionsberättelser utfärdas. Den troligaste förklaringen är att både godkända och auktoriserade revisorer besitter lika mycket kunskap för att kunna prestera lika gällande utfärdandet av orena revisionsberättelser.

Vi finner däremot ett visst samband mellan att auktoriserade revisorer ger större andel GC-varningar än godkända revisorer. För hela mätenheten är sambandet starkt, medan för 365 dagar visar resultatet bara på att ett visst samband finns. Vårt test bestyrker påståendet Anandarajan et al. (2008) presenterar att revisorer med högre kunskapsbas i vissa situationer lämnar fler GC-varningar än de med lägre kunskapsbas. Kontentan av att godkända och auktoriserade revisorer har olika krav att uppfylla gällande utbildningen (Förordning 1995:665 om revisorer 5 § 1st.) blir att auktoriserade besitter mer kunskap genom längre utbildning och bättre rutiner än godkända revisorer.

På 365 dagar ökar antalet varningar för båda kategorierna av revisorer. Andelen utfärdade GC-varningar är fortfarande för låga för båda enheterna, men med högre utbildning skulle det enligt vår studie kunna bli något bättre. Vi kan med våra resultat hålla med Westberg och Uhlin (2009), att revisorer inte tycks ha kompetens nog för att göra en säker GC bedömning. I vår studie hade vi en andel på 57 procent auktoriserade revisorer, jämfört med 54 procent i hela Sverige (Revisorsnamnden.se). Resultatet för vår föreställning tyder på att om alla revisorer hade samma utbildning som auktoriserade revisorer, skulle den totala andelen GC-varningar öka något.

5.2.3 Revisorerers arbetsbelastning

”Räkenskapsåret 12-31 har färre andelar orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än övriga räkenskapsår.”

Föreställningen uppfylls, och vi finner ett starkt samband mellan räkenskapsåret 12-31 och orena revisionsberättelser för både hela mätenheten och 365 dagar. Eftersom räkenskapsåret 12-31 är det vanligast förekommande bland svenska aktiebolag (Ulf Fahlqvist, avdelningschef för årsredovisningar på Bolagsverket 2011) stödjer vårt resultat Svanström och Sundgrens (2010) studie att revisionen får sämre kvalitet om revisorerernas arbetsbelastning är stor. Att revisionskvalitén blir sämre gränsar även till graden av revisorerers oberoende, eftersom oberoendet är en viktig del i revisionens kvalitetssäkring enligt Krishna Moorthy et al. (2010).

I testet gällande räkenskapsår och andelen GC-varningar finner vi inget samband för något av måtenheterna och kan därmed inte stödja Sundgren och Svanströms (2010) studie i detta fall. Resultatet tyder på att osäkerheter gällande ett bolags fortlevnad inte är svårare för revisorn att finna vid hög arbetsbelastning än vid låg arbetsbelastning. Eftersom andelen GC-varningar är så låg totalt sett kan detta vara en bidragande orsak till att vi inte hittat något samband.

5.2.4 Revisorers arbetsplats

”Big 7 revisionsbyråer ger större andel orena revisionsberättelser och Going Concern-varningar än icke Big 7 byråer.”

Föreställningen uppfylls inte för orena revisionsberättelser då P-värdet är för högt för att kunna påvisa ett samband för båda måtenheterna. Förklaringen till att vi inte finner något stöd för föreställningen kan vara att alla revisionsbyråer är lika försiktiga med att ge orena revisionsberättelser för att inte förlora klienter och framtida arvoden (Chow och Rice, 1982; Citron och Taffler, 1992; Venuti, 2004). Detta på grund av högre revisionskostnader för klienten (Craswell, 1988) eller att klientbolagets aktievärde minskar (Carcello och Neal, 2000).

I enlighet till en del studier (Citron och Taffler, 1992; Ryu och Roh, 2007), som visar att de nio respektive sex största byråerna inte utfärdar fler GC-varningar, och i motsats med andra (O’Clock och Devine, 1995; Geiger och Rama, 2006; Feldmann och Read, 2010) fick vi ett resultat som visar att de stora revisionsbyråerna (i vårt fall, Big 7) inte utfärdar högre andel GC-varningar än de mindre (icke Big 7).

Om man ser på måtenheten 365 dagar ensamt, finns det dock ett starkt samband. Anledningen till att Big 7 gör mer korrekta varningar på denna enhet kan vara att en varning från dessa byråer leder till en starkare profetia. Om intressenterna, i likhet med studien av Geiger och Rama (2006) gällande Big 4, tror/vet att Big 7 har mindre andel typ 1 och 2 fel än icke Big 7, bör resultatet av en GC-varning från dessa bolag vara starkare. Resultatet av att intressenterna eventuellt tror starkare på denna, än om det hade varit en icke Big 7 byrå, som lämnat varningen, borde öka sannolikheten för bolaget som får varningen att faktiskt gå i konkurs.

Resultatet för 365 dagar skulle också kunna förklaras genom att Big 7 byråerna har större möjligheter till bra utbildning för sina anställda, och på så sätt erhåller de mer kompetent personalstyrka, och som stor revisionsbyrå en större informationspool för nyanställda att lära sig av. Eftersom det föreligger att en annan Big 4 byrå troligen inte kommer anställas efter att en klient uppsagt byrån ett uppdrag (Public Accounting Report, 2004) kan det förklaras varför icke Big 7 byråer i vår måtenhet på 365 dagar är mildare i utfärdning av GC-varningar. Det kan t.ex. vara så att på grund av deras storlek är de mer beroende av att hålla kvar sina klienter och därför ger de mindre andel GC-varningar.

Träffsäkerheten för GC-varningar är 4,4 procentenheter högre för 365 dagar än för hela måtenheten, vilket styrker studierna Citron och Taffler (1992) samt Carcello et al. (1995) gjort, att ju närmare konkursdatumet bolaget reviderats, desto högre andel GC-varningar.

---

6. SLUTSATS

Avsnittet innehåller de slutsatser vi kan dra av studiens resultat, samt förslag till vad vi anser vore intressant att forska vidare kring.

6.1 TRÄFFSÄKERHET

Att vi fann en ganska hög andel orena revisionsberättelsen, som var 66 respektive 67 procent, tyder på att de flesta bolag, som innefattades i studien, hade sådana sorters problem, som på lång sikt inte var hållbart för bolaget. De 30 procent av bolagen, som gick i konkurs trots att de hade en ren revisionsberättelse, har gått i konkurs på grund av andra orsaker än av sådana som skulle innebära en anmärkning i revisionsberättelsen.

Då vissa studier visar att majoriteten överlever av de bolag som får en GC-varning (Citron och Taffler, 1992), trots den i teorin självuppfyllande profetian, frågar vi oss om det är nödvändigt att revisorer gör en GC-kontroll. Som både vårt och andra studiers resultat visar har revisorerna dålig träffsäkerhet på bolag som går i konkurs. Om man då räknar med teorin om självuppfyllande profetia, kanske dessa 16 procent, som revisorerna lyckades pricka i vår studie, skulle varit ännu lägre. Då auktoriserade revisorer ändå visar på en högre andel GC-varningar än godkända, är ett möjligt sätt att förbättra träffsäkerheten, att endast auktoriserade revisorer skulle göra dessa bedömningar.

6.2 POTENTIELLA SAMBAND

6.2.1 Revisorers kön

Vi ansåg att eftersom det finns en skillnad i riskaversion mellan kön (Gold et al. 2009) och för att det finns en skillnad mellan hur könen agerar i moraliska beslut (Gowthorpe et al. 2002) bör de även inom revisorsyrket agera olika. Trots detta fann vi ingen skillnad mellan manliga och kvinnliga revisorer varken gällande orena revisionsberättelser eller gällande GC-varningar. Andelen kvinnliga revisorer var endast 15 procent i vår studie jämfört med 32 procent i övriga Sverige enligt Revisorsnamnden.se. Vi ser en trolig koppling till riskaversionen som Gold et al. (2009) studerat. Kvinnliga revisorer chansar troligen inte genom att bli kvar i ett bolag om de känner sig påverkade av bolagets ledning eller av andra anledningar inte vill ha med konkursbolaget att göra.

6.2.2 Revisorers kompetens

Till skillnad mot Westberg och Uhlin (2009) visar vår studie att auktoriserade revisorer lämnar fler GC-varningar, både på hela mätenheten och på 365 dagar, än godkända revisorer. Däremot fann vi ingen skillnad på utfärdning av orena revisionsberättelser olika revisorstitlar emellan. Av resultatet drar vi därför slutsatsen att utbildningen som krävs för att bli auktoriserad jämfört med godkänd, gör ingen större skillnad för att upptäcka "vanliga" fel hos bolagen, utan gäller mer specialiserade områden som företagens fortlevnad.

6.2.3 Revisorers arbetsbelastning

Eftersom vi fann ett samband mellan orena revisionsberättelser och räkenskapsåret 12-31 kan vi inte dra slutsatsen för testet med GC-varningarna att deras jämna spridning skulle bero på att arbetsbördan är lika tung över samtliga räkenskapsår. Däremot kan vi påstå att arbetsbördan påverkar andelen orena revisionsberättelser. Med vårt resultat kan vi instämma med Sundgren och Svanström (2010) att hög arbetsbelastning på revisorer kan inverka negativt på revisionen eftersom revisorn kan ägna kortare tid åt varje uppdrag.

Problemet kan vara svårt att göra något åt. Enligt BFL 3 kap 6 § 1 st. måste man få tillstånd för att byta från kalenderår till brutet räkenskapsår men inte för att byta till kalenderår. Detta borde medföra att kalenderår blir mer vanliga med tiden eftersom det är den enklare vägen att gå. Om man bryter upp denna lag skulle fördelningen kunna bli mer jämnfördelad och på så sätt jämna ut arbetsbelastningen för revisorerna.

6.2.4 Revisorers arbetsplats

Big 7 och icke Big 7 byråer visar ingen skillnad på utfärdanden av orena revisionsberättelser, vilket motsäger resultaten från forskningen av Francis och Krishnan (1999). Vi anser att orsaken till detta är att Big 7 byråer och icke Big 7 byråer inte har sådana kunskapsskillnader emellan sig att det skulle visas i samband mellan byrå och andel orena revisionsberättelser. Då andelen orena revisionsberättelser är ganska hög bland både Big 7 och icke Big 7 kan vi dra slutsatsen att de olika typerna av byråer inte skyr utfärdning av orena revisionsberättelser på något vis.

Att det inte fanns något samband mellan Big 7 byråer och GC-varningar var något överraskande, då så många tidigare studier visat på att revisionsbyråer av sorterna Big 4, Big 6 och Big 9 byråer tenderar att utfärda fler GC-varningar än mindre byråer (Citron och Taffler, 1992; Geiger och Rama, 2006; Ryu och Roh, 2007), som står utanför de ovannämnda konstellationerna. Resultatet säger i sådana fall att det inte finns någon skillnad i utfärdning av GC-varningar mellan större och mindre revisionsbyråer. Vi kan som enda förklaring till resultatet påstå att Big 7 byråer är lika rädda om sina klienter som icke Big 7 byråer, och undviker därför gärna att utfärda GC-varningar. Ser man däremot endast till måtenheten 365 dagar finns där ett starkt samband mellan Big 7 och andel GC-varningar. Resultatet för måtenheten 365 dagar visar även att Big 7 byråer har högre träffsäkerhet än icke Big 7 byråer ju närmare konkursdatumet revideringen ligger.

6.3 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING

Under studiens gång har vi märkt att det finns mycket lite forskning kring skillnader mellan revisorer ur ett könsperspektiv. Detsamma gäller hur revisionen påverkas av bolagens räkenskapsår. Det skulle vara intressant att göra en studie med liknande frågor angående demografiska faktorer som i denna studie men att göra en enkätundersökning och/eller intervjuer för att få en annan syn på studien.

En bit in på kodningen märkte vi att ett flertal av aktiebolagen, som vår studie innefattade, hade förbjudna lån. Det vore intressant att pröva om det finns ett samband mellan förbjudna lån och GC-varningar. Förslagsvis skulle det gå att göra samma kodning som i denna studie men med en extra variabel om förbjudna lån.

Många bolag, både stora och små, har till synes mycket fina siffror att redovisa, höga positiva resultat och goda tillgångar. Varför går dessa bolag, som visar perfekta räkenskaper och stora vinster, i konkurs? Det skulle kunna vara beroende på personliga händelser, så ett förslag skulle kunna vara att göra intervjuer med de tidigare ägarna och/eller företagsledarna.

Två frågor som skulle vara intressant att få svar på är hur en del revisorer kan skriva en ren revisionsberättelse bara några dagar innan bolaget går i konkurs, och varför en del revisorer inte ger en GC-varning på bolag, som redan gått i konkurs. Intervjuer skulle troligen vara bästa sättet även här, men frågan är om någon revisor skulle vilja svara på några frågor angående en sådan sak.

Det skulle vara intressant att se en undersökning som handlar om GC-varningar av typ 1 fel. Som vi nämnt i uppsatsen överlever majoriteten av de bolag som fått en GC-varning enligt vissa tidigare studier. En sådan studie skulle, om resultatet blir som dessa studier, kunna styrka argumentet att revisorer inte har kompetens nog att göra fortlevnadsbedömningar. En kvantitativ studie likt denna, skulle vara ett bra alternativ till en sådan studie.

Under studien såg vi vilken stor skillnad det var mellan olika stora revisionsbyråer i Sverige. Vilka faktorer utgör de stora skillnaderna mellan olika stora revisionsbyråer gällande GC-varningar? En studie som denna kan man göra liknande denna studie, med intervjuer som tillägg.

I vårt urval av konkursbolag ligger andelen kvinnor på 15 procent. Den totala andelen kvinnor i revisorsyrket ligger på 32 procent, vilket troligen tyder på att kvinnliga revisorer har en större benägenhet att hoppa av revision av konkursmässiga bolag. Vad detta beror på vore intressant att veta. Problematiken skulle vara hur man skulle gå tillväga med en sådan studie, man skulle kunna göra intervjuer med kvinnliga revisorer men det förutsätter att de någon gång har hoppat av ett uppdrag. Att identifiera vilka bolag som haft en kvinnlig revisor men som har hoppat av är troligen ganska svårt att göra.

---

7. REFERENSER

Här presenterar vi vart vi fått vår information.

REFERENSLISTA

(2010), *Samlingsvolymen 2010-revision*. FAR SRS Förlag, Stockholm

Adrian, H., Torén, M. (2006), RS 570 Fortsatt Drift - Ytterligare Reflektioner. *Balans*, Vol. 3, pp. 40-44

Anandarajan, A., Kleinman, G., Palmon, D. (2008), Novice and Expert Judgment in the Presence of Going Concern Uncertainty. *Managerial Auditing Journal*, Vol. 23, No. 4, pp. 345-366

Antle, R. (1982), The Auditor as an Economic Agent. *Journal of Accounting Research*, Vol. 20, No. 2, pp. 503-527

Barnes, P. (2004), The Auditors Going Concern decisions and Types 1 and 2 Errors: The Coase Theorem, Transaction Costs, Bargaining Power and Attempts to Mislead. *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 23, pp. 415-440

Boatsman, J.R., Crooch, G.M. (1975), An Example of Controlling the Risk of a Type II Error for Substantive Tests in Auditing. *The Accounting Review*, Vol. 50, No. 3, pp. 610-615

Callaghan, J., Parkash, M., Singhal, R. (2009), Going-Concern Audit Opinions and Provision of Nonaudit Services: Implications for Auditor Independence of Bankrupt Firms. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 28, No. 1, pp. 153-169

Campbell, J., Mutchler, J. (1988), The "Expectations Gap" and Going-Concern Uncertainties. *Accounting Horizons*, Vol. 2, No. 1, pp. 42-49

Carcello, J.V., Hermanson, D.R., Huss, H.F. (1995), Temporal Changes in Bankruptcy-related Reporting. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Vol. 14, No. 2, pp. 133-143

Carcello, J.V., Neal, T.L. (2000), Audit Committee Composition and Auditor Reporting. *The Accounting Review*, Vol. 75, No. 4, pp. 453-467

Carey, P.J., Geiger, M.A., O'Connell, B.T. (2008), Cost Associated With Going-Concern-Modified Audit Opinions: an Analysis of the Australian Audit Market. *Abacus*, Vol. 44, No. 1, pp. 61-81

Chow, C.W., Rice, S.J. (1982), Qualified Audit Opinions and Auditor Switching. *The Accounting Review*, Vol LVII, No. 2, pp. 326

- Citron, D.B., Taffler, R.J. (1992), The Audit Report under Going Concern Uncertainties: An Empirical Analysis. *Accounting and Business Research*, Vol. 22, No. 88, pp. 337-345
- Craswell, A.T. (1988), The Association Between Qualified Opinions and Auditor Switches. *Accounting and Business Research*, Vol. 19, No. 73, pp. 23-31
- Deegan, C., Unerman, J. (2006), *Financial Accounting Theory*. McGraw-Hill Education, New York, European edition
- Ejvegård, R. (2009), *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur AB, Lund
- Feldmann, D.A., Read, W.J. (2010), Auditors Conservatism after Enron. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 29, No. 1, pp. 267-278
- Firth, M. (1978), Qualified Audit Reports: Their Impact on Investment Decisions. *The Accounting Review*, Vol. 53 No. 3, pp. 642-650
- Francis J.R., Krishnan J. (1999), Accounting Accruals and Auditor Reporting Conservatism. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 16, No. 1, pp. 135-165
- Francis, J.R., Yu, M.D. (2009), Big 4 Office Size and Audit Quality. *The Accounting review*, Vol. 84, No. 5, pp. 1521-1552
- Gaa, J.C., Smith, C.H. (1985), Auditors and deceptive financial statements: Assigning responsibility and blame. *Contemporary Accounting Research*, Vol. 1, No. 2, pp. 219-241
- Gammie, E., Paver, B., Gammie, B., Duncan, F. (2003), Gender Differences in Accounting Education: an Undergraduate Exploration. *Accounting Education*, Vol. 12, No. 2, pp. 177-196
- Geiger, M.A., Raghunandan, K. (2002), Auditor Tenure and Audit Reporting Failures. *A Journal of Practice and Theory*, Vol 21, No. 1, pp. 67-78
- Geiger, M.A., Raghunandan, K., Rama, D.V. (2005), Recent Changes in the Association between Bankruptcies and Prior Audit Opinions. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Vol. 24, No. 1, pp. 21-35
- Geiger, M.A., Rama, D.V. (2006), Audit Firm Size and Going-Concern Reporting Accuracy. *Accounting Horizons*, Vol. 20, No. 1, pp. 1-17
- Gold, A., Hunton, J.E., Gomaa, I. (2009), The Impact of Client and Auditors Gender on Auditors Judgments. *Accounting Horizons*, Vol. 23, No. 1, pp. 1-18
- Gowthorpe, C., Blake, J., Dowds, J. (2002), Testing the Bases of Ethical Decision-making: a Study of the New Zealand Auditing Profession. *Business Ethics: A European Review*, Vol. 11, No. 2, pp. 143-156

Grönlund, A., Tagesson, T., Öhman, P. (2005), *Principbaserad redovisning*. Studentlitteratur AB, Lund, Upplaga 2

Guy, D.M., Sullivan, J.D. (1988), The Expectations Gap Auditing Standards. *Journal of Accountancy*, pp. 36-46

Hopwood, W., McKeown, J., Mutchler, J. (1989), A Test of the Incremental Explanatory Power of Opinions Qualified for Consistency and Uncertainty. *The Accounting Review*, Vol. 64, No. 1, pp. 32-49

Karim, J. (2008), Building a Better Audit Profession: Align Incentives and Reduce Regulation. *Accounting Perspectives*, Vol. 7, No. 2, pp. 123-126

Krishna Moorthy, M., Seetharaman, A., Saravanan, A.S. (2010), The Realities of Auditors Independence and Objectivity. *Journal of Accounting- Business & management*, Vol. 17, No. 1, pp. 90-103

LaSalle, R.E., Anandarajan, A., Miller, A.F. (1996), Going Concern Uncertainties: Disclaimer of Opinion versus Unqualified Opinion with Modified Wording. *Auditing: A Journal of Practice*, Vol. 15, No. 2, pp. 29-48

Laitinen, E. K., Laitinen, T. (1998), Qualified audit reports in Finland: evidence from large companies. *European Accounting Review*, Vol. 7, No. 4, pp. 639-653

Magne Holme, I., Krohn Solvang, B. (1997), *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Studentlitteratur AB, Lund

McEnroe, J.E., Martens, S.C. (2001), Auditors' and Investors' Perceptions of the "Expectations Gap". *Accounting Horizons*, Vol. 15, No. 4, pp. 345-358

McKeown, J.C., Mutchler, J.F., Hopwood, W. (1991), Towards an Explanation of Auditor Failure to Modify the Audit Opinions of Bankrupt Companies. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*; Vol. 10, Supplement, pp. 1-13

Menon, K., Williams, D.D. (2010), Investor Reaction to Going Concern Audit Reports. *The Accounting Review*, Vol. 85, No. 6, pp. 2075-2105

Mohamad, I. (2005), Bankruptcy Prediction Model with ZETAc Optimal Cut-off Score to Correct Type 1 Errors*. *Gadjah Mada International Journal of Business*. Vol. 7, No. 1, pp. 42—68

Mutchler, J.F. (1984), Auditors Perception of the Going-Concern Opinion Decision. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 3, No. 2, pp. 17-30

Mutchler, J.F., Hopwood, W., McKeown, J.M. (1997), The Influence of Contrary Information and Mitigating Factors on Audit Opinion Decisions on Bankrupt Companies. *Journal of Accounting Research*. Vol. 35, No. 2, pp. 295-310

Nilsson, S. (2010), *Redovisningens normer och normbildare*. Studentlitteratur AB, Lund, Upplaga 4

O'Clock, P., Devine, P. (1995), An Investigation of Framing and Firm Size of the Auditor's Going Concern Decision. *Accounting and Business Research*, Vol. 25, No. 99, pp. 197-207

Public Accounting Report. (2004), Going Concern Usually Forces Clients Outside Big four. *Public Accounting Report*, Vol. 28, No. 17, pp. 1-3

Ruiz-Barbadillo, E., Aguilar, N. G., Defuentes-Barbera, C., Garcia-Benau, M.A. (2004), Audit Quality and the Going-Concern Decision-making Process: Spanish Evidence. *European Accounting Review*, Vol. 13, No. 4, pp. 597-620

Ryu, T.G., Roh, C.Y. (2007), The Auditor Going-Concern Opinion Decision. *Internal Journal of Business and Economics*, Vol. 6, No. 2, pp. 89-101

Sundgren, S., Svanström, T. (2010), *Auditor-In-Charge Characteristics and Going Concern Reporting Behavior: Does number of assignments, age and client fee dependence matter?* Paper presented at the American Accounting Association, 2010 Annual Meeting, 31 July - 4 August 2010, in San Francisco

Venuti, E.K. (2004), The Going-Concern Assumption Revisited: Assessing a Company's Future Viability. *CPA Journal*, Vol. 74, No 5, pp. 40-42

Wild, C.J., Seber, G.A.F. (2000), *Chance Encounters: A first course in data analysis and inference*. John Wiley & Sons Inc., Kingsport

Öhman, P. (2007), *Perspektiv på revision: tankemönster, förväntningsgap och dilemma*. Mid Sweden University, Sundsvall, Doctoral Thesis 14

ÖVRIGA KÄLLOR

Uppsatser:

Blom, J., Jansson, A. (2009), *Going concern utlåtande i revisionsberättelsen - En studie om svenska konkursdrabbade aktiebolag*. Södertörns högskola

Westberg, G., Uhlin, O. (2009), *"Going concern" revisionen enligt RS 570 - Hur träffsäkra är revisorer på fortlevnadsbedömningar och vad påverkar deras bedömningar?* Mittuniversitetet: Sundsvall

Özcelik, F., Liu, S. (2010), *Revisorerers "going concern" bedömningar - I förhållande till företagets bransch och storlek*. Mittuniversitetet: Sundsvall

Lagar:

Revisorslagen 2 § 3 st., 4 § 1-6 st., 5 § 1 st., 21 § 1 st. p. e, 21 § 2 st.

BFL 3 kap 6 § 1 st., 6 kap 1 § 1 st. p 1

ÅRL 8 kap 3 § 1, 6 st.

ABL 9 kap 3 § 1 st.

Förordning (1995:665) om revisorer 4 § 1 st

Förordning (1995:665) om revisorer 5 § 1 st

ABL 9 kap 1 §

Standarder

RS 709

Personlig kontakt

Fahlqvist, Ulf, avdelningschef för årsredovisningar på Bolagsverket.

Internet adresser:

Revisorsnamnden.se

www.revisorsnamnden.se/rn/utb_intro/utbildning/om_revisorsexamen.html (2010-12-03)

www.revisorsnamnden.se/rn/utb_intro/utbildning/om_hogre_revisorsexamen.html (2010-12-03)

www.revisorsnamnden.se/rn/publicerat/statistik.html (2010-12-16)

Bolagsverket.se

<http://www.bolagsverket.se/arsredovisningar/> (2010-12-17)

http://www.bolagsverket.se/foretag/aktiebolag/starta_aktiebolag/revisor/index.html (2010-12-17)

http://www.bolagsverket.se/aktuellt/2010/100329_revision.html (2010-12-17)

Folksam.se

http://www.folksam.se/polopoly_fs/1.60755!/j%C3%A4mst%C3%A4lldhetsindex2010.pdf (2010-12-30)